

Akademik Dünyada Açık Hareketler

Özlem Özgöbek

Açık Ders Malzemeleri

MIT'de 2000 yılından beri yürütülmekte olan açık ders malzemeleri projesi dünyanın pek çok ülkesinde (Çin, Japonya, Hollanda, Fransa, Tayland vs.) uygulanmaktadır.

Projenin amacı herkese açık, ücretsiz ve açık eğitsel kaynaklara sahip olan ders malzemeleri üretmek ve paylaşmaktır.

Açık Ders Malzemeleri

- Open Courseware
- <http://www.ocwconsortium.org/>
- <http://oyc.yale.edu/>
- <http://ocw.mit.edu/index.htm>
- <http://webcast.berkeley.edu/>
- <http://ocw.tufts.edu/> - tip vb
- <http://www.oercommons.org/>

Açık Ders Malzemeleri - Türkiye

2007 yılında TÜBA tarafından açık ders malzemeleri projesi başlatılmıştır.

<http://www.acikders.org.tr/>

Ankara Üniv., Atılım Üniv., Başkent Üniv., Doğu Akdeniz Üniv., Gazi Üniv., Hacettepe Üniv., ODTÜ ve Sabancı Üniv. açık ders portalları bulunmaktadır.

Açık Kitaplar / Wikibooks

Wikibooks (Wikikitap), Wikimedia Vakfı'nın projelerinden birisidir. Proje 2003 yılında başlamıştır.

Kullanıcıların katkısı ile özgür, açık içerikli kitaplar hazırlama amacı güder.

<http://www.wikibooks.org/>

Vikikitap: http://tr.wikibooks.org/wiki/Ana_Sayfa

Wikibooks - 2

Wikibooks'un iki alt projesi bulunmaktadır:

Wikijunior – Çocuk kitapları üzerine.

Wikiversity (Vikiversite) – Açık öğrenme projesi.

<http://www.wikiversity.org/>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Wikiversity>

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Vikiversite>

WikiEducator - <http://en.wikipedia.org/wiki/WikiEducator>

Açık Erişim

Günümüzde bilimsel yayınların sayısal sürümlerine bile ulaşmak için belirli ücretler ödenmesi gerekmektedir.

Açık erişim, bu zorunluluğu ortadan kaldırarak, bilimsel yayınların herkes tarafından erişilebilir olmasını hedefleyen ve 2000'li yılların başında oluşmaya başlayan bir harekettir.

Açık Erişim - 2

Açık erişim, yayınların, çoğu lisans ve telif hakkından bağımsız olarak, ücretsiz ve herkesin erişebileceği şekilde internet ortamında yayınlanmasıdır.

Bugün, dünya üzerinde pek çok üniversite ve bilimsel araştırma kuruluşu bu kavramı benimsemiş durumdadır ve bu konudaki çalışmalar tüm hızıyla devam etmektedir.

Açık Erişim Ne Değildir?

- Bir iş modeli, lisans ya da içerik değildir. Bir erişim çeşididir.
- Yasadışı, korsan değildir.

Açık Erişim Dergileri

- Peer review: En az bilinen dergilerdeki peer review'lar kadar dürüst ve geçerlidir. Aynı standartları, aynı işlemleri, hatta bazen editör olarak aynı insanları kullanır.
- Bazıları kâr amaçlı (SpringerOpen, BioMed Central), bazıları değil (Public Library of Science - PLoS).
- Üniversiteler, kurumlar, reklamlar, ücretli ek hizmetler vs. sayesinde masraflar karşılanabilir.

Açık Erişim Depoları

- Peer review gerektirmez ancak barındırabilir.
- Önbaskıları içerebilir.
- Ekonomiktir.

Listeler ve Kayıt Sistemleri

Dünyada açık erişim depolarının ve dergilerinin listeleri bulunmaktadır:

- OpenDOAR (Directory of Open Access Repositories)
- ROAR (Registry of Open Access Repositories)
- DOAJ (Directory of Open Access Journals)

Türkiye'de Açık Erişim

- Pek çok üniversite açık erişim sistemlerini kullanmaktadır.
- Büyük bir kısmı geçiş konusunda çalışmaktadır.
- MitoS açık erişim sistemi ve diğerleri...

Boykot: “The Cost of Knowledge”

The cost of knowledge – Elsevier boykotu

Elsevier, Wiley ve Springer gibi firmalar yüzde 40'a varan kar oranları ile çalışıyorlar.

Ocak 2012'de bilim insanlarının yayın şirketlerine karşı tepkisi bir boykot haline geldi. Elsevier şirketini boykot eden kişilerin sayısı 10.000'e yaklaştı. Boykot kapsamında yayınlarını bu şirketin dergilerine göndermeme, hakemlik ve editörlük yapmama kararı alındı.

The Cost of Knowledge web sitesinde açıklamada boykotun 3 temel sebebi Őu Şekilde sıralanıyor:

- Yayınlar çok yüksek fiyatlarla satılıyor.
- Yayınlar çok geniŐ tutulmuŐ paketler halinde satılıyor, bu nedenle niversite kütüphaneleri ihtiyaçları olmayan yayınları da satın almak zorunda bırakılıyor.
- Bilginin serbestçe paylaŐılmasını/dağıtılmasını engellemeye yönelik düzenlemeler (SOPA, PIPA vs) Elsevier tarafından destekleniyor.

<http://thecostofknowledge.com/>

Açık Erişim Kaynakları

Public Library of Science: <http://www.plos.org>

Open Access Directory: <http://oad.simmons.edu/oadwiki>

<http://www.eprints.org/>

<http://www.opendoar.org/>

<http://legacy.earlham.edu/~peters/fos/>

Teşekkürler.